

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2012. gada 13. decembrī*

Kopējā lauksaimniecības politika — Integrētā administrācijas un kontroles sistēma — Samazinājumi un nepiešķiršana savstarpējas atbildības noteikumu neizpildes gadījumā — Atbildība par citas personas rīcību

Lietā C-11/12

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *College van Beroep voor het bedrijfsleven* (Nīderlande) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2011. gada 12. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2012. gada 4. janvārī, tiesvedībā

Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost

pret

Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*], tiesneši E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], E. Levits, Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] un M. Safjans [*M. Safjan*] (referents),

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs A. Kalots Eskobars [*A. Calot Escobar*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— Nīderlandes valdības vārdā – *C. S. Schillemans* un *C. Wissels*, pārstāves,

— Eiropas Komisijas vārdā – *B. Burggraaf* un *H. Tserepa-Lacombe*, pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerālvokātes uzklausišanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

* Tiesvedības valoda – holandiešu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2009. gada 19. janvāra Regulas (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003 (OV L 30, 16. lpp.), 23. panta 1. punktu.
- 2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp *Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost* (turpmāk tekstā – “*Maatschap*”) un *Staatssecretaris van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie* [Valsts sekretāru ekonomikas, lauksaimniecības un inovāciju jautājumos] (turpmāk tekstā – “*Staatssecretaris*”) par tai kopējās lauksaimniecības politikas ietvaros piešķirtā atbalsta samazināšanu.

Athilstošās tiesību normas

Regula (EK) Nr. 1782/2003

- 3 Padomes 2003. gada 29. septembra Regulas (EK) Nr. 1782/2003, ar ko izveido kopīgus tiešā atbalsta shēmu noteikumus saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, un groza Regulas (EEK) Nr. 2019/93, (EK) Nr. 1452/2001, (EK) Nr. 1453/2001, (EK) Nr. 1454/2001, (EK) Nr. 1868/94, (EK) Nr. 1251/1999, (EK) Nr. 1254/1999, (EK) Nr. 1673/2000, (EEK) Nr. 2358/71 un (EK) Nr. 2529/2001 (OV L 270, 1. lpp.), 6. panta 1. punktā tās sākotnējā redakcijā bija noteikts:

“Ja tādas darbības vai bezdarbības rezultātā, kuru var tieši attiecināt uz atsevišķu lauksaimnieku, netiek ievērotas likumā noteiktās pārvaldības prasības vai labi lauksaimniecības un vides apstākļi, to tiešo maksājumu kopējo summu, kas jāpiešķir kalendārajā gadā, kurā konstatēta neatbilstība, un pēc 10. un 11. panta piemērošanas, samazina vai nepiešķir saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, kas paredzēti saskaņā ar 7. pantu.”

- 4 Regulas Nr. 1782/2003, kas tika grozīta ar Padomes 2008. gada 14. februāra Regulu (EK) Nr. 146/2008 (OV L 46, 1. lpp.), 6. panta 1. punktā kopš 2008. gada 1. aprīļa ir noteikts:

“Ja konkrētā kalendārā gadā (turpmāk – “attiecīgais kalendāra gads”) kādu laiku nav ievērotas tiesību aktos paredzētās apsaimniekošanas prasības vai labas lauksaimniecības un vides apstākļi un minētās prasības nav ievērotas attiecīgajā kalendāra gadā atbalsta lūgumu iesniegušā lauksaimnieka tiešās darbības vai bezdarbības dēļ, tiešo maksājumu kopsummu, ko piešķir minētajam lauksaimniekam [...], samazina vai maksājumu atceļ saskaņā ar 7. pantā sīki izklāstītajiem noteikumiem.

Šā punkta pirmo daļu piemēro arī gadījumos, ja attiecīgās prasības nav ievērotas tieši tās personas darbības vai bezdarbības dēļ, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme.

[..]

Šajā punktā “nodošana” ir jebkāds darbības veids, ar ko lauksaimniecības zeme vairs nav tās personas rīcībā, kura zemi nodod citai personai.”

- 5 Regula Nr. 1782/2003 tika atcelta ar Regulu Nr. 73/2009 no 2009. gada 1. janvāra.

Regula Nr. 146/2008

6 Regulas Nr. 146/2008 preambulas 2. un 3. apsvērums ir šādi:

- “(2) [...] Regulas [Nr. 1782/2003] 44. panta 3. punktā ir paredzēts, ka zemes gabali, kas atbilst hektāriem, par ko ir tiesības pretendēt uz atbalstu, lauksaimnieku rīcībā ir vismaz 10 mēnešus. Pieredze rāda, ka šis nosacījums var pārlietu ierobežot zemes tirgus darbību un rada ievērojamu administratīva darba slodzi lauksaimniekiem un iesaistītiem administratīviem dienestiem. Neatkarīgi no tā, lai nodrošinātu to, ka prasības par vienu un to pašu zemi neceļ divas reizes, būtu jānosaka termiņš, kad zemes gabaliem būtu jābūt lauksaimnieka rīcībā. Būtu pareizi, ja dalībvalstis noteiktu termiņu, kam nevajadzētu būt vēlāk par dienu, kas ir noteikta, lai grozītu atbalsta pieteikumu. Tas pats noteikums dalībvalstīm būtu jāievēro, arī piemērojot vienoto platībmaksājumu shēmas.
- (3) Tā kā laiks, cik ilgi lauksaimnieki valdījumā tur zemes gabalus, kas atbilst hektāriem, par ko ir tiesības pretendēt uz atbalstu, ir saīsināts līdz vienai dienai – gan vienoto maksājumu shēmas, gan vienoto platībmaksājumu shēmas gadījumā –, būtu skaidrāk jāizstrādā noteikumi, kas regulē saistības saskaņā ar savstarpējas atbildības saistībām, jo īpaši gadījumos, ja attiecīgā kalendārā gadā zemes gabalu nodod citam. Tālab būtu skaidri jāformulē, ka lauksaimniekiem, kas iesniedz atbalsta pieteikumu, būtu jāatbild kompetentajai iestādei par jebkādu savstarpējās atbildības prasību neievērošanu attiecīgā kalendārā gadā par visu lauksaimniecības zemi, kas ir deklarēta atbalsta pieteikumā. Tam nebūtu jāizslēdz privāttiesību darījumi starp attiecīgo lauksaimnieku un personu, kam ir nodota vai no kā ir saņemta lauksaimniecības zeme.”

Regula (EK) Nr. 796/2004

- 7 Komisijas 2004. gada 21. aprīļa Regula (EK) Nr. 796/2004, ar ko paredz sīki izstrādātus noteikumus, lai ieviestu savstarpēju atbilstību, modulāciju un integrēto administrēšanas un kontroles sistēmu, kura paredzēta Regulā Nr. 1782/2003, un nosacījumus par Padomes Regulā (EK) Nr. 479/2008 paredzētās savstarpējās atbilstības piemērošanu (OV L 141, 18. lpp.), kas grozīta ar Komisijas 2008. gada 16. decembra Regulu (EK) Nr. 1266/2008 (OV L 338, 34. lpp.), attiecas uz noteikumiem par sankciju piemērošanu savstarpējās atbilstības noteikumu neievērošanas gadījumā.
- 8 Saskaņā ar šīs regulas preambulas 56. un 57. apsvērumu:
- “(56) Tomēr Regulā (EK) Nr. 1782/2003 paredzētajai samazinājumu un nepiešķiršanas sistēmai attiecībā uz savstarpējās atbilstības saistībām ir cits mērķis, proti, rosināt lauksaimniekus ievērot jau izveidotos tiesību aktus savstarpējās atbilstības dažādajās jomās.
- (57) Samazinājumi un nepiešķiršana jānosaka, ņemot vērā proporcionalitātes [samērīguma] principu, un attiecībā uz atbilstības kritērijiem jāņem vērā īpašās problēmas, kas saistītas ar *force majeure* gadījumiem, kā arī ārkārtējiem un dabas apstākļiem. Attiecībā uz savstarpējās atbilstības saistībām samazinājumus un nepiešķiršanu var piemērot tikai tad, ja lauksaimnieks ir rīkojies nolaidīgi vai ļaunprātīgi. Samazinājumiem un nepiešķiršanai ir jānosaka vairākas pakāpes atbilstoši veikto pārkāpumu smagumam, piemērojot pat pilnīgu izslēgšanu no vienas vai vairākām atbalsta shēmām uz noteiktu laika posmu. Attiecībā uz atbilstības kritērijiem jāņem vērā dažādo atbalsta shēmu īpatnības.”

Regula Nr. 73/2009

- 9 Regulas Nr. 73/2009 preambulas 3. apsvērumā ir noteikts:

“Ar Regulu (EK) Nr. 1782/2003 tika noteikts princips, kas paredz, ka lauksaimniekiem, kuri neizpilda noteiktas prasības sabiedrības, dzīvnieku un augu veselības un dzīvnieku labturības jomā, samazina tiešo atbalstu vai saņēmējus izslēdz no tā pavisam. Šī “savstarpējās atbilstības” sistēma veido būtisku daļu Kopienas atbalsta tiešo maksājumu jomā, un tādēļ tā būtu jāsaglabā. Tomēr pieredze liecina, ka daudzas prasības, kuras ietilpst savstarpējās atbilstības darbības jomā, nepietiekamā mērā attiecas uz lauksaimniecības darbību vai lauksaimniecības zemi, vai tās attiecas vairāk uz valsts iestādēm nekā uz lauksaimniekiem. Tādēļ ir lietderīgi pielāgot savstarpējās atbilstības darbības jomu.”

- 10 Regulas Nr. 73/2009 23. panta ar nosaukumu “Maksājuma samazinājums vai tā nepiešķiršana, ja nav izpildīti savstarpējās atbilstības noteikumi” 1. punktā ir noteikts šādi:

“Ja nav ievērotas likumā noteiktās pārvaldības prasības vai labs lauksaimniecības un vides stāvoklis jebkurā laikā konkrētajā kalendārajā gadā (turpmāk “konkrētais kalendārais gads”) un ja neatbilstības pamatā ir darbība vai bezdarbība, ko var tieši attiecināt uz lauksaimnieku, kas iesniedzis atbalsta pieteikumu konkrētajā kalendārajā gadā, kopējo piešķirto vai piešķiramo tiešo maksājumu summu [...] minētajam lauksaimniekam samazina vai nepiešķir saskaņā ar 24. pantā ietvertajiem sīki izklāstītajiem noteikumiem.

Šā punkta pirmo daļu piemēro arī gadījumos, ja attiecīgās prasības nav ievērotas tieši tās personas darbības vai bezdarbības dēļ, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme.

Šajā punktā “nodošana” ir jebkāda veida darījums, ar ko lauksaimniecības zeme pārstāj būt “personas, kas nodod saimniecību” rīcībā.

Atkāpjoties no šā punkta otrās daļas, no 2010. gada, ja persona, uz kuru darbība vai bezdarbība ir tieši attiecināma, ir iesniegusi atbalsta pieteikumu attiecīgā kalendārā gadā, maksājuma samazinājumu vai nepiešķiršanu piemēro tiešo maksājumu kopsummām, kas piešķirtas vai jāpiešķir šādai personai.”

- 11 Šīs pašas regulas 24. pantā ar nosaukumu “Sīki izstrādāti noteikumi maksājumu samazināšanai un nepiešķiršanai, ja nav izpildīti savstarpējās atbilstības noteikumi” ir noteikts:

“1. Sīki izstrādātus noteikumus maksājumu samazināšanai vai nepiešķiršanai, kā minēts 23. pantā, paredz saskaņā ar 141. panta 2. punktā minēto procedūru. Šajā kontekstā ņem vērā konstatētās neatbilstības nopietnību, apjomu, pastāvīgumu un atkārtēanos, kā arī kritērijus, kas izklāstīti šā panta 2., 3. un 4. punktā.

2. Nolaidības gadījumā samazinājuma procentuālā daļa nepārsniedz 5 % un atkārtotas neatbilstības gadījumā – 15 %.

[..]

3. Tīšas neatbilstības gadījumā samazinājuma procentuālā daļa principā nav mazāka par 20 %, un tās rezultāts var būt maksājuma izslēgšana no vienas vai vairākām atbalsta shēmām, un to var piemērot vienu vai vairākus kalendāros gadus.

[..]”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 12 Līgumsabiedrība *L. Oosthoek en J. P. Groen* (turpmāk tekstā – “*Oosthoek/Groen*”) iznomāja aramzemes gabalu *Maatschap*, lai tā tajā varētu audzēt sīpolus. Nomas līgumā bija paredzēts nosacījums, ar kuru *Oosthoek/Groen* varēja turpināt apstrādāt šo zemes gabalu un izklāt uz tā vairākas kravas mēslošanas līdzekļu. Līgumslēdzējas puses vienojās, ka nomas līgums stāsies spēkā 2009. gada 1. janvārī, bet nomnieks *Maatschap* minēto zemes gabalu faktiski varēs izmantot tikai pēc uzaršanas.
- 13 *Oosthoek/Groen* patiešām izklāja mēslošanas līdzekļus uz attiecīgā zemes gabala, bet uzaršanas darbi netika uzsākti atbilstoši valsts tiesiskajā regulējumā paredzētajam veidam, ar kuru paredzēta tādu mēslošanas līdzekļu izmantošana, kas rada zemas emisijas. *Oosthoek/Groen* šajā saistībā tika noteikts naudas sods.
- 14 *Maatschap*, kas minēto zemes gabalu sāka izmantot 2009. gada marta sākumā, iesniedza tiešo maksājumu pieteikumu par 2009. gadu, tostarp arī par minēto zemes gabalu. Saskaņā ar iesniedzējtiesas lēmumu tā par *Oosthoek/Groen* pieļauto pārkāpumu uzzināja tikai no *Staatssecretaris* 2009. gada 23. novembra vēstules, kurā tika paziņots par iespējamu tiešo maksājumu samazināšanu valsts tiesiskā regulējuma pārkāpšanas dēļ, neizmantojot mēslojumu veidā, kas rada nelielas emisijas.
- 15 Ar 2010. gada 3. marta lēmumu *Staatssecretaris* par tiesiskā regulējuma prasību lauksaimniecības jomā pārkāpšanu piemēroja *Maatschap* 20 % samazinājumu tiešajiem maksājumiem, pamatojoties uz minēto pārkāpumu. Ar 2010. gada 8. marta vēstuli *Maatschap* iesniedza sūdzību par šo lēmumu. Ar 2010. gada 1. aprīļa lēmumu *Staatssecretaris* atzina šo sūdzību par nepamatotu. *Maatschap* tādējādi cēla prasību par minēto lēmumu iesniedzējtiesā.
- 16 Iesniedzējtiesa uzskata, ka *Oosthoek/Groen* ir jāuzskata par personu, no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkta otrās daļas izpratnē. Tādējādi *Maatschap* izmaksājamie tiešie maksājumi būtu jāsamazina vai jāatņem, pamatojoties uz tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā paredzēto prasību neievērošanu, ko pieļāva *Oosthoek/Groen*. Šī tiesa uzskata, ka paziņojumi, kurus minētās sabiedrības atbildīgās personas iesniedza vispārējā inspekcijas dienestā, pamato secinājumu, ka tā ļaunprātīgi nav ievērojusi šīs prasības.
- 17 Tā kā *Oosthoek/Groen* pieļautajā pārkāpumā netika konstatēta nekāda ļaunprātīga rīcība no *Maatschap* puses, iesniedzējtiesai tomēr ir zināmas šaubas par iespēju piemērot tiešo maksājumu samazinājumu par tiesiskajā regulējumā lauksaimniecības jomā paredzēto prasību ļaunprātīgu neievērošanu *Maatschap*, kurš nav pārkāpuma izdarītājs.
- 18 Tostarp tā norāda, ka saskaņā ar Regulas Nr. 796/2004 preambulas 56. un 57. apsvērumu samazinājumu un nepiešķiršanas sistēmas mērķis ir rosināt lauksaimniekus ievērot spēkā esošos tiesību aktus savstarpējas atbilstības dažādajās jomās un šī sistēma ir izveidota, ņemot vērā samērīguma principu. Tādējādi, pirmkārt, samazināšanu un nepiešķiršanu var piemērot tikai tad, ja lauksaimnieks ir rīkojies nolaidīgi vai ļaunprātīgi, un, otrkārt, tām jānosaka vairākas pakāpes atbilstoši veikto pārkāpumu smagumam.
- 19 Iesniedzējtiesa uzskata, ka Regulas Nr. 73/2009 23. pantu var interpretēt divējādi, proti, vai nu tādējādi, ka par *Oosthoek/Groen* pieļauto rīcību atbildība ir jānosaka tieši *Maatschap*, vai nu tādējādi, ka tai tiek noteikta atbildība tikai par pašu tiesību aktos lauksaimniecības jomā paredzēto prasību neievērošanu.
- 20 Šādos apstākļos *College van Beroep voor het bedrijfsleven* [Tirdzniecības un rūpniecības administratīvā tiesa] nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai Regulas [...] Nr. 73/2009 [...] 23. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka lauksaimniekam, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, ir jānosaka maksājumu samazinājums vai atteikums, kā saistībā ar konstatēto pārkāpumu tas būtu ticis noteikts faktiskajam likuma pārkāpējam, kuram ir nodota vai no

kura ir saņemta zeme, ja tas būtu iesniedzis pieteikumu pats? Vai arī šī norma nozīmē vienīgi to, ka konstatētais pārkāpums ir jāattiecina uz personu, kas ir iesniegusi atbalsta pieteikumu, bet, izvērtējot samazinājuma (apmēru) vai nepiešķiršanu, vēl ir jānoskaidro, kādā mērā pats lauksaimnieks ir rīkojies nolaidīgi, vainojami vai ļaunprātīgi?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 21 Uzdodot savu jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka savstarpējās atbilstības noteikumu neievērošanas, ko pieļauj persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, rezultātā noteiktā kopējās tiešo maksājumu summas samazināšana vai nepiešķiršana ir jāattiecina arī uz lauksaimnieku, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu.
- 22 Vispirms ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkta pirmajā daļā ir paredzēts, ka kopējo piešķirto vai piešķiramo tiešo maksājumu summu samazina lauksaimniekam, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, ja nav ievērotas likumā noteiktās pārvaldības prasības vai prasības par labu lauksaimniecības un vides stāvokli jebkurā laikā tā kalendārā gada laikā, kad ir iesniegts pieteikums par atbalstu.
- 23 Saskaņā ar minētās regulas 23. panta 1. punkta otro daļu kopējo tiešo maksājumu summas samazināšana tiek paredzēta arī tad, ja attiecīgā situācija, kurā nav ievērotas prasības, ir notikusi tieši tās personas darbības vai bezdarbības dēļ, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme.
- 24 Šīs tiesību normas formulējums ir skaidrs, ciktāl tas attiecas uz piemērošanu lauksaimniekam, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, gadījumā, ja persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, nav ievērojusi savstarpējās atbilstības noteikumus. Tomēr Regulā Nr. 73/2009 nav precizēts, vai uz šo lauksaimnieku ir attiecināmas arī sekas tam, ka personas, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, rīcībā ir konstatēts ļaunprātīgs nodoms.
- 25 Šajā saistībā Regulā Nr. 796/2004 ir precizēts, ka likme samazinājumu piemērošanai lauksaimnieka nolaidības gadījumā ir no 1 % līdz 15 %. Savukārt gadījumā, ja samazinājums tiek veikts, pamatojoties uz lauksaimnieka ļaunprātīgu rīcību, šī likme parasti tiek palielināta no 20 % līdz 100 %.
- 26 Šādā kontekstā ir jānorāda, ka Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkta formulējums pats par sevi nesniedz atbildi uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu.
- 27 Saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru, interpretējot Savienības tiesību normu, ir jāņem vērā ne tikai tās teksts, bet arī tās konteksts un tiesiskā regulējuma, kurā šī norma ir ietverta, izvirzītie mērķi (2011. gada 21. jūlija spriedums lietā *C-150/10 Beneo-Orafti*, Krājums, I-6843. lpp., 41. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 28 Vispirms ir jāatgādina, ka Regulas Nr. 1782/2003 44. panta 3. punktā ietvertais “desmit mēnešu noteikums”, saskaņā ar kuru, lai lauksaimnieki varētu iesniegt pieteikumu par atbalstu, viņiem zemes gabali, kas atbilst to pieļaujamai platībai, bija jā saglabā savā rīcībā vismaz 10 mēnešus, ar Regulu Nr. 146/2008 tika samazināts līdz vienai dienai. Attiecīgi pietiek ar to, ka zemes gabals atrodas lauksaimnieka rīcībā atskaites datumā, lai viņš saņemtu tiešo maksājumu par gadu, kura laikā tika iesniegts pieteikums par atbalstu.
- 29 Kā izriet no Regulas Nr. 146/2008 preambulas 2. apsvēruma, šīs pieļaujamības noteikumu vienkāršošanas mērķis ir administratīvā darba slodzes atvieglošana lauksaimniekiem un iesaistītiem administratīviem dienestiem.

- 30 No tā arī izriet, ka attiecīgo zemes gabalu ir vieglāk vairākkārtēji nodot viena kalendārā gada laikā, tā rezultātā var palielināties iespēja, ka lauksaimnieks, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, pats zemi vairs neapstrādā.
- 31 Otrkārt, atsakoties no “desmit mēnešu noteikuma”, ar Regulu Nr. 146/2008 tika grozīts Regulas Nr. 1782/2003 6. panta 1. punkts, un šī tiesību norma tika pārņemta Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punktā, kas attiecas uz lauksaimnieka atbildību gadījumā, ja nav izpildīti savstarpējās atbilstības noteikumi, papildinot ar to, ka lauksaimnieks, kurš iesniedz pieteikumu par atbalstu par zemes gabalu, gadījumā, ja šis zemes gabals tiek nodots, joprojām par to atbild visa tā gada laikā, par kuru ir iesniegts pieteikums par atbalstu.
- 32 Tādējādi jākonstatē, ka Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punktā nav noteiktas atšķirības starp gadījumiem, kad savstarpējās atbilstības noteikumi nav ievēroti nolaidības dēļ, no vienas puses, un personas, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, ļaunprātības rīcības dēļ, no otras puses. Tādējādi nevar izslēgt, ka uz lauksaimnieku, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, tiek attiecinātas personas, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, rīcības sekas.
- 33 Ņemot vērā iepriekš minēto, Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkta interpretācija ir jāveic, ievērojot iepriekš norādītā tiesiskā regulējuma attīstību.
- 34 No Regulas Nr. 146/2008 preambulas 2. apsvēruma izriet, ka piekļuves tiešajiem maksājumiem vienkāršošana sniedz lauksaimniekiem vieglāku piekļuvi atbalstam lauksaimniecības jomā. Turklāt Regulas Nr. 73/2009 preambulas 3. apsvērumā ir atgādināts, ka atbalsta piešķiršana ir atkarīga no prasības, lai tās saņēmējs ievērotu savstarpējās atbilstības noteikumus.
- 35 Tādējādi sods, kas ir piemērojams minēto noteikumu neievērošanas gadījumā, ir īpašs administratīva veida pasākums, kurš ir atbalsta lauksaimniecības jomā shēmas sastāvdaļa un kura mērķis ir veicināt šo pašu noteikumu ievērošanu.
- 36 Šajā saistībā Tiesa vairākkārt ir uzsvērusi, ka pārkāptās tiesību normas attiecas vienīgi uz saimnieciskās darbības subjektiem, kuri labprātīgi bija izlēmuši izmantot lauksaimniecības nozares atbalsta shēmu (skat. 1987. gada 18. novembra spriedumu lietā 137/85 *Maizena* u.c, *Recueil*, 4587. lpp., 13. punkts; 1992. gada 27. oktobra spriedumu lietā C-240/90 *Vācija/Komisija*, *Recueil*, I-5383. lpp., 26. punkts; 2002. gada 11. jūlija spriedumu lietā C-210/00 *Kāserei Champignon Hofmeister*, *Recueil*, I-6453. lpp., 41. punkts, kā arī 2012. gada 5. jūnija spriedumu lietā C-489/10 *Bonda*, 30. punkts).
- 37 No tā izriet, ka lauksaimnieks, kurš saņem atbalstu, pat ja viņš zemes gabalu, par kuru viņš ir pieprasījis tiešo maksājumu visā kalendārā gada laikā, faktiski neizmanto, ir pakļauts riskam, ka uz viņu var tikt attiecināts savstarpējās atbilstības noteikumu šajā zemes gabalā neievērošanas gadījums, kas ir radies personas, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, nolaidības vai ļaunprātīgas rīcības dēļ, kas var radīt kopējās tiešo maksājumu summas samazinājumu vai nepiešķiršanu. Tādējādi šo lauksaimnieku var uzskatīt par atbildīgu par pārkāpumu, ko veikusi persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta attiecīgā lauksaimniecības zeme, tostarp par ļaunprātīgas rīcības sekām.
- 38 Tomēr Regulas Nr. 796/2004 preambulas 57. apsvērumā ir norādīts, ka kopējās tiešo maksājumu summas samazinājumam vai nepiešķiršanai ir jānotiek, ievērojot samērīguma principu. Tādējādi ir jāpārbauda, vai iepriekšējā punktā norādītajā risinājumā tiek ievērots šis princips.
- 39 Šajā saistībā ir jāatgādina, ka samērīguma princips, kas ir viens no Savienības tiesību vispārējiem principiem, pieprasa, lai ar Savienības tiesību normu īstenotie pasākumi būtu piemēroti paredzētā mērķa īstenošanai un nepārsniegtu tā sasniegšanai vajadzīgo (skat. 2012. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-59/11 *Association Kokopelli*, 38. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 40 No šī sprieduma 34.–37. punkta izriet, ka lauksaimnieka, kurš iesniedz pieteikumu par atbalstu, atbildība, kas rodas personas, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, nolaidības vai ļaunprātīgas rīcības dēļ, ļauj īstenot mērķi, kas ir kopējo tiešo maksājumu apmēra samazinājuma un to nepiešķiršanas pamatā, kas tika atgādināts Regulas Nr. 73/2009 preambulas 3. apsvērumā, proti, pamatnoteikumu vides, pārtikas drošības, veselības un dzīvnieku labturības jomā integrācija, kā arī labi lauksaimniecības un vides apstākļi kopējās tirgus organizācijās.
- 41 Attiecībā uz jautājumu, vai šāda lauksaimnieka, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, atbildība nepārsniedz to, kas nepieciešams minētā mērķa sasniegšanai, jānorāda, ka tikai lauksaimniekam, kurš saņem atbalstu, ir atbildība pret administrāciju. Tomēr, kā to pamatoti norāda Nīderlandes valdība un Eiropas Komisija, nekas netraucē līguma par lauksaimniecības zemju nodošanu pusēm savstarpēji vienoties par precīzākiem noteikumiem attiecībā uz šāda līguma finanšu riskiem, tostarp risku par iespējamu lauksaimniecības subsīdiju samazināšanu vai nepiešķiršanu. Turklāt pat šādas vienošanās neesamības gadījumā nevar tikt izslēgta civiltiesisko mehānismu izmantošana, kas ļauj aizsargāt lauksaimnieka, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu, intereses.
- 42 Tādējādi pārkāpuma, kuru ir pieļāvusi persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, pilnīga attiecināšana uz lauksaimnieku, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu zemes gabalam, attiecībā uz kuru ir konstatēta savstarpējās atbilstības noteikumu neievērošana, nepārsniedz to, kas ir nepieciešams noteiktā mērķa sasniegšanai.
- 43 Turklāt ir jānorāda, ka gadījumā, ja lauksaimnieks, kurš ir pieļāvis pārkāpumu, vai lauksaimnieks, kuram atskaites datumā piederēja attiecīgais zemes gabals, neiesniedz pieteikumu par atbalstu, nekāds sods netiks piemērots. Kopējās tiešo maksājumu summas samazinājuma un to nepiešķiršanas sistēma ir uzskatāma par administratīvu pasākumu, kas ir saistīts ar stimuliem, kuri izpaužas tiešo maksājumu veidā.
- 44 Tādējādi uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 73/2009 23. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka savstarpējās atbilstības noteikumu neievērošanas dēļ, ko pieļauj persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, noteiktā kopējās tiešo maksājumu summas samazināšana vai nepiešķiršana ir pilnībā jāattiecina uz lauksaimnieku, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 45 Attiecībā uz pamatlietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 2009. gada 19. janvāra Regulas (EK) Nr. 73/2009, ar ko paredz kopējus noteikumus tiešā atbalsta shēmām saskaņā ar kopējo lauksaimniecības politiku un izveido dažas atbalsta shēmas lauksaimniekiem, kā arī groza Regulas (EK) Nr. 1290/2005, (EK) Nr. 247/2006, (EK) Nr. 378/2007 un atceļ Regulu (EK) Nr. 1782/2003, 23. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka savstarpējās atbilstības noteikumu neievērošanas dēļ, ko pieļauj persona, kurai ir nodota vai no kuras ir saņemta lauksaimniecības zeme, noteiktā kopējās tiešo maksājumu summas samazināšana vai nepiešķiršana ir pilnībā jāattiecina uz lauksaimnieku, kurš ir iesniedzis pieteikumu par atbalstu.

[Paraksti]